

Răspunderea persoanelor care dețin obligația de supraveghere a minorilor și a persoanelor puse sub interdicție judecătorească în temeiul unui contract în lumina prevederilor noului Cod civil

Asist. univ. drd. Oana-Andreea Motica
Facultatea de Drept și Științe Administrative
Universitatea de Vest din Timișoara

Rezumat: După o analiză a noțiunii de răspundere contractuală, articolul dezbate natura contractuală sau delictuală a răspunderii persoanelor obligate a supraveghea minori sau persoane puse sub interdicție judecătorească. Articolul continuă cu o analiză, din acest punct de vedere, a răspunderii artizanilor, spitalelor, clinicilor psihiatrice, cluburilor sportive cărora le-au fost încredințate incapabili.

Termeni-cheie: Codul civil român, răspundere civilă, obligația de supraveghere a minorilor, obligația de supraveghere a persoanelor puse sub interdicție judecătorească.

Résumé: Après une analyse de la notion de responsabilité contractuelle, l'article débat la nature contractuelle ou délictuelle de la responsabilité des personnes obligées à surveiller des mineurs ou des incapables. Il continue avec une analyse, de ce point de vue, de la responsabilité des artisans, des hôpitaux, cliniques psychiatriques, clubs sportifs auxquels des incapables ont été confiés.

Mots-clés: Code civil roumain, responsabilité civile, obligation de surveillance des mineurs, obligation de surveillance des incapables.

Pornind în examinarea acestui tip de răspundere (cea în care obligația de supraveghere rezultă dintr-un contract), ni s-a părut natural a o califica drept răspundere contractuală.

Astfel, în cazul în care prejudiciul suferit de o persoană rezultă din încălcarea uneia din obligațiile prevăzute în contractul care o unește cu cealaltă persoană, tradiționalul principiu al non-cumulului celor două tipuri de răspundere civilă o obligă pe victimă să-și întemeieze acțiunea împotriva făptuitorului pe temeiul răspunderii contractuale, cu atât mai mult cu cât cel de-al treilea alineat al art. 1350 din noul Cod civil instituie principiul conform căruia niciuna din părțile unui contract nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru prejudiciul ce i-a fost cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale sau, cum s-a afirmat în

literatura de specialitate¹: creditorului contractual nu îi este permis să opteze între acțiunea în răspundere contractuală și acțiunea în răspundere delictuală, în scopul de a obține repararea prejudiciului care i-a fost cauzat prin neexecutarea ilicită a prestațiilor ce i le datorează debitorul său contractual.

Ne vedem puși în fața necesității de a discerne: delictual sau contractual?

Preliminarii

Literatura de specialitate definește răspunderea civilă contractuală ca fiind obligația debitorului de a repara pecuniar prejudiciul cauzat creditorului său prin neexecutarea, executarea necorespunzătoare ori cu întârziere a obligațiilor născute dintr-un contract valabil încheiat².

Răspunderea civilă contractuală a fost reglementată în mod disparat în cuprinsul vechiului Cod civil. Potrivit art. 969, al. 1 din actul normativ susmenționat, „convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante”. Art. 1073 prevede, în aplicarea principiului forței obligatorii a contractului, următoarele: „creditorul are dreptul de a dobândi îndeplinirea exactă a obligației și în caz contrar are dreptul la dezdăunare”.

În ipoteza în care una dintre părțile contractante nu își execută prestațiile pe care le datorează, sau le execută necorespunzător, cealaltă parte contractantă poate obține executarea prin echivalent, în sensul că se angajează răspunderea civilă contractuală a debitorului, care va fi obligat să plătească creditorului sume de bani cu titlu de despăgubiri (daune-interese) pentru a-i repara prejudiciul cauzat³.

Literatura de specialitate⁴ enumeră patru condiții necesare a fi îndeplinite pentru a fi în prezența răspunderii civile prevăzute de vechiul Cod civil: fapta ilicită, constând în neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate de debitor, prejudiciul existent în patrimoniul creditorului, raportul de cauzalitate între fapta ilicită a debitorului și prejudiciul creditorului, vinovăția debitorului.

În noul Cod civil, răspunderea contractuală este enunțată de principiu în art. 1350, cuprins în Cartea a V-a, „Despre obligații”, Titlul II, „Izvoarele obligațiilor”, Capitolul IV, „Răspunderea civilă”, în prima secțiune, cea dedicată dispozițiilor generale aplicabile răspunderii civile delictuale și contractuale.

Art. 1350 prevede în al. 1 următoarele: „Orice persoană trebuie să-și execute obligațiile pe care le-a contractat”. Al. 2 prevede, în continuare: „Atunci când, fără justificare, nu-și îndeplinește această îndatorire, ea este răspunzătoare de prejudiciul cauzat *celeilalte părți* și este obligată să repare acest prejudiciu, în condițiile legii”. Cel de-al treilea alineat instituie

¹ L. Pop, „Tabloul general al răspunderii civile în textele noului Cod civil”, în *Revista Română de Drept*, nr. 1/2010, p. 204.

² L. Pop, *Răspunderea civilă*, Alma Mater Timisiensis, Mirton, Timișoara 2001, p. 239.

³ *Idem*, p. 238.

⁴ *Idem*, p. 240.

principiul enunțat mai sus, conform căruia niciuna din părțile unui contract nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli care iar fi mai favorabile.

În ceea ce privește condițiile angajării răspunderii contractuale conform noului Cod civil, acestea rămân neschimbate față de vechea reglementare (fapta ilicită, constând în neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate de debitor, prejudiciul existent în patrimoniul creditorului, raportul de cauzalitate între fapta ilicită a debitorului și prejudiciul creditorului, vinovăția debitorului).

Răspundere contractuală sau răspundere delictuală?

Pornind de la definiția enunțată mai sus, pentru a exista răspundere contractuală este necesar ca una din părțile contractului (debitorul) să-i fi cauzat, prin neexecutarea, executarea necorespunzătoare ori cu întârziere a obligațiilor născute dintr-un contract valabil încheiat, un prejudiciu celeilalte părți contractuale (creditorul). Or, în cazul nostru, contractul se naște între părinții minorului /tutorele interzisului și prestatorul de serviciilor de supraveghere, nicidecum între prestator și victimă. Victima, după cum se poate observa, este un terț în contractul dintre părinți/tutore și prestator, neputând în nici un fel să se prevaleze de beneficiul contractului existent între aceștia. Răspunsul, ni se pare, este evident: răspundere delictuală, fără umbră de îndoială.

Într-adevăr, în ipoteza în care victima ar fi fost cea pentru care s-a contractat cu prestatorul serviciilor de supraveghere, am putea considera că, în cazul în care aceasta suferă un prejudiciu, răspunderea debitorului va fi una de natură contractuală. De exemplu, se poate întâmpla ca o persoană să fie victima unui minor în cursul executării unei obligații contractuale a debitorului său, caz în care victima va putea încerca să obțină reparația invocând răspunderea contractuală a acestuia.

Un asemenea caz este acela în care un copil, încredințat contractual unei persoane sau unei organizații (de exemplu o tabără de vacanță), este victima unui alt minor. Bineînțeles că, pentru repararea prejudiciului suferit de victimă se va putea oricând invoca temeiul delictual al art. 1372, obligându-i pe părinții/tutorii autorului direct la reparație, sau chiar tabăra de vacanță, având în vedere obligația de supraveghere a minorului-autor, asumată contractual. Însă ne putem gândi și la invocarea unei răspunderi contractuale a organismului căruia i-a fost încredințată supravegherea minorului-victimă (tabăra de vacanță), având în vedere faptul că organismul a încheiat cu părinții victimei un contract care prevede asigurarea de măsuri de protecție a securității minorului, bineînțeles, în situația în care actul prejudiciabil survine în câmpul de aplicare al contractului (condiții de loc, de timp etc.)

1. Răspunderea artizanilor

Am ales amplasarea răspunderii artizanilor în secțiunea destinată persoanelor ce dețin obligația de supraveghere în temeiul unui contract având în vedere faptul că acest tip de răspundere nu mai este reglementat expres de Codul civil, așa cum era până la 1 octombrie

2011, urmând, astfel, ca obligațiile părților să derive din contractul încheiat între părinte și artizan. Am ales, de asemenea să disociem această răspundere de cea a institutorilor, deși în mod tradițional ele erau analizate împreună, întrucât, așa cum am arătat mai sus, deși nici răspunderea acestora nu mai este reglementată expres de noul Cod civil, obligația de supraveghere a cadrelor didactice este determinată de Legea educației naționale, nu de contractul încheiat cu părinții.

Istoric

Răspunderea institutorilor era reglementată în vechiul Cod civil în art. 1000, al. 4, care prevedea următoarele: „Institutorii și artizanii (sunt responsabili – n.n.) de prejudiciul cauzat de elevii și ucenicii lor, în tot timpul ce se găsesc sub a lor priveghere”. De asemenea, al. 5 prevedea următoarele: „Tatăl și mama, institutorii și artizanii sunt apărați de responsabilitatea arătată mai sus dacă probează că n-au putut împiedica faptul prejudiciabil”.

Noțiunea de artizan se referea la meseriașii sau meșteșugarii care, în anumite condiții, au obligația de a învăța pe un ucenic o artă sau o meserie⁵.

Se arăta în continuare în doctrină⁶ că acest tip de răspundere revine meșteșugarului particular, precum și meseriașilor care, fiind salariații unei persoane juridice, au ca sarcină de serviciu pregătirea ucenicilor pentru o anumită profesie, precizându-se că nu vor răspunde pe acest temei persoanele juridice în cadrul cărora meseriașul are obligația de a asigura pregătirea ucenicilor, întrucât comitenții meseriașilor pot răspunde pentru fapta altuia numai pe temeiul art. 1000, al. 3 din vechiul Cod civil.

În ceea ce privește noțiunea de „ucenic” din care fac parte toate persoanele care învață o meserie sub îndrumarea și instrucția unui meseriaș, considerăm, prin analogie cu situația elevilor, că prevederile de mai sus au o natură specială, derogatorie și se vor aplica doar ucenicilor minori, având în vedere faptul că aceștia au nevoie de o supraveghere mai atentă din partea celor care au această îndatorire.

În ceea ce privește fundamentarea acestui tip de răspundere conform vechiului Cod civil, aceasta era una de natură subiectivă, întemeiată pe două prezumții:

Prezumția de culpă a meșteșugarilor în ceea ce privește lipsa de supraveghere sau supravegherea necorespunzătoare a ucenicului, prezumție recunoscută, fără excepție, de întreaga literatură juridică și practica judiciară.

Cea de-a doua prezumție este aceea a raportului de cauzalitate existent între lipsa de supraveghere sau supravegherea necorespunzătoare de către artizan și săvârșirea de către ucenic a faptei ilicite cauzatoare de prejudiciu.

Prezumția de culpă care stătea la baza răspunderii meșteșugarilor era una relativă, fiind susceptibilă de răsturnare prin proba contrară, acesta trebuind să dovedească în acest scop că și-a îndeplinit în mod corect obligațiile de supraveghere, însă, în ciuda acestui fapt, s-a săvârșit fapta ilicită cauzatoare de prejudicii. Proba contrară nu presupunea, evident, un eveniment de

⁵ R. I. Motica, E. Lupan, *Teoria generală a obligațiilor civile*, Lumina Lex, București, 2005, p. 460.

⁶ L. Pop, *Răspunderea civilă*, Alma Mater..., p. 130.

natura forței majore, ci însemna analizarea conținutului îndatoririlor de supraveghere, precum și condițiile concrete în care această supraveghere a fost exercitată, în funcție și de anumiți factori concreți, ca și numărul total al ucenicilor aflați sub supravegherea cadrului didactic, momentul, locul săvârșirii faptei, circumstanțele acesteia, dacă o supraveghere oricât de exigentă ar fi putut evita faptul prejudiciabil, cât și locul unde trebuia și unde se afla de fapt artizanul în momentul săvârșirii faptei.⁷

În realitate, după cum am arătat mai sus, în secțiunea dedicată răspunderii cadrelor didactice, construcția juridică a acestei răspunderi era de fapt o răspundere pentru fapta proprie, nicidecum o răspundere pentru altul.

Faptul generator de răspundere era reprezentat de lipsa de supraveghere sau de supravegherea necorespunzătoare, care se afla în legătură directă de cauzalitate cu prejudiciul, având în vedere faptul că era una din împrejurările care au facilitat producerea consecunțelor prejudiciabile.

În ceea ce privește condițiile răspunderii artizanilor, în afară de cele generale (fapta ilicită a elevului, prejudiciul și raportul de cauzalitate între faptă și prejudiciu), literatura de specialitate a decelat un număr de trei condiții speciale: minoritatea ucenicului, săvârșirea faptei ilicite în timpul cât ucenicul se afla sau trebuia să se afle sub supravegherea artizanului; prejudiciul să fi fost cauzat unei terțe persoane.

Vom analiza în continuare posibilitatea aplicării și acestui caz a răspunderii delictuale pentru fapta altuia prevăzute de art. 1372 din noul Cod civil.

Cine sunt persoanele răspunzătoare și în ce temei le este încredințat minorul?

În categoria artizanilor vom regăsi, după cum am arătat mai sus, totalitatea meseriașilor sau meșteșugarilor care, în anumite condiții, au obligația de a învăța pe un ucenic o artă sau o meserie⁸, având în vedere faptul că au acceptat să-și asume obligația de supraveghere, organizare și control al ucenicilor care le sunt încredințați.

Doctrina anterioară intrării în vigoare a noului Cod a precizat⁹ că acest tip de răspundere revine doar meșteșugarului particular, precum și meseriașilor care, fiind salariații unei persoane juridice, au ca sarcină de serviciu pregătirea ucenicilor pentru o anumită profesie. S-a subliniat faptul că nu vor răspunde pe acest temei persoanele juridice în cadrul cărora meseriașul are obligația de a asigura pregătirea ucenicilor, întrucât comitenții meseriașilor pot răspunde pentru fapta altuia numai pe temeiul art. 1000, al. 3 din vechiul Cod civil.

Considerăm că nu există vreun motiv pentru care persoana juridică să nu răspundă în aceste cazuri. Având în vedere faptul că obligația de supraveghere a artizanului nu mai derivă din lege, ca până acum, considerăm că între acesta și părinții minorului se va încheia un contract care va trebui să precizeze obligațiile părților, printre care și obligația de supraveghere a meseriașului. Acest contract este cel care va genera obligația de supraveghere, iar victima se va îndrepta împotriva persoanei care și-a asumat această obligație contractuală, așa cum prevede Codul: „*Cel care, în temeiul [...] unui contract [...] este obligat să supravegheze un minor sau o persoană pusă sub interdicție răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste din urmă persoane*”. Astfel încât, dacă s-a contractat cu un meșteșugar particular, va răspunde

⁷ L. Pop, *Răspunderea civilă*, Alma Mater..., pp. 131-132.

⁸ R. I. Motica, E. Lupan, *op. cit.*, p. 460.

⁹ L. Pop, *Răspunderea civilă*, Alma Mater..., p. 130.

acesta personal, însă dacă s-a contractat cu o persoană juridică în cadrul căreia activează artizani angajați, nu vedem care ar fi motivul pentru care aceasta nu ar răspunde.

În ipoteza în care prin contract se convine asumarea de către părinți a răspunderii pentru prejudiciile cauzate de ucenici în timpul cât sunt încredințați meseriașului, considerăm că, având în vedere caracterul de ordine publică al prevederilor legale referitoare la răspunderea delictuală, neputându-se deroga de la acestea prin convenții ale părților în sens contrar, o asemenea clauză contractuală ar fi lovită de nulitate absolută, artizanului nefiindu-i permis a se prevala de o asemenea stipulație contractuală.

Trebuie subliniat, de asemenea, că redactorii noului Cod civil nu au făcut nicio distincție atunci când au stabilit, în art. 1372, al. 1, că „*Cel care*, în temeiul legii, al unui contract ori al unei hotărâri judecătorești este obligat să supravegheze un minor sau o persoană pusă sub interdicție răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste din urmă persoane”. Dimpotrivă, noul Cod se referă, cât se poate de generic, la „cel care”, o persoană abstractă (fizică ori juridică, nu se precizează), căreia i-a fost încredințată persoana minorului sau a celui interzis. Astfel încât, din punctul de vedere al desemnării persoanei răspunzătoare în cuprinsul articolului suscitată nu există nici un impediment în a putea considera că instituția educativă ar putea fi chiar ea cea care răspunde. „Cel care” poate fi orice tip de persoană, fizică ori juridică, iar atâta timp cât Codul nu distinge, nici noi nu trebuie să o facem.

În sprijinul acestor afirmații se poate aduce o bogată practică a instanțelor franceze, care, în cazul prejudiciilor cauzate terților de minorii sau persoanele puse sub interdicție judecătorească prin fapta lor ilicită, condamnă instituțiile cărora aceștia le erau încredințați spre supraveghere la momentul respectiv, și nu pe angajații acelor instituții.

Astfel, trebuie să cităm, pe scurt, Decizia Blicck, care a marcat în Franța trecerea la un regim general de răspundere pentru fapta altuia fundamentat pe art. 1384 al. 1 din Codul civil francez (corespondentul art. 1000 al. 1 din Codul civil român), speță în care o persoană atinsă de un handicap mental¹⁰ plasată într-un centru de ajutor prin muncă, căreia i se încredinșase o muncă de desțelenire forestieră a declanșat voluntar, în timp ce muncea, un incendiu care a distrus mai multe sute de hectare de pădure. Victimele, proprietățile pădurii, au exercitat o acțiune în răspundere împotriva *asociației care gestiona centrul* (nu împotriva supraveghetorilor autorului direct, ca persoane fizice!), acțiune care a fost admisă de tribunalul din Tulle pe temeiul unei culpe în supraveghere, menținută fiind și de Curtea de Apel din Limoges, întemeindu-și motivarea pe art. 1384 al. 1 din Codul civil francez (corespondentul art. 1000 al. 1 din Codul civil român), pe riscul creat față de terți prin folosirea de metode liberale de tratament și pe faptul că centrul era asigurat¹¹. Curtea de Casație a respins și ea recursul formulat împotriva deciziei Curții de Apel din Limoges, recunoscând astfel, pentru prima dată

¹⁰ Nu se precizează dacă era major sau minor.

¹¹ „Având în vedere că această practică (munca în mediu liber a handicapaților mental) generatoare de risc, atât pentru bunuri, cât și pentru persoane, nu ar putea avea drept consecințe daune non reparabile, în condițiile în care principiul indemnizării victimei se înscrie deja în etica politică și socială; Având în vedere că victimele [...] invocă pe bună dreptate cu titlu principal dispozițiile art. 1384 al. 1 Cod civil, care enunță principiul unei prezumții de răspundere pentru fapta persoanelor de care trebuie să răspundem; ceea ce corespunde situație apelantei raportat la autorul prejudiciului [...]; având în vedere că asociația în discuție încheiase o asigurare ce acoperea riscurile inerente activității sale [...]”.

articolului 1384 al. 1, teza întâi, rolul de principiu în materia răspunderii pentru altul¹². Decizia Blicck este, așa cum s-a și spus în doctrina franceză¹³, extrem de lacunară, însă atabilește cu claritate angajarea răspunderii instituției ca persoană juridică, și nu a supraveghetorului, persoană fizică, pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicită a persoanei pe care o avea în grijă.

O bogată jurisprudență franceză condamnă la reparații instituția, asociația care își ia asupra sa grija unei persoane vulnerabile (asociații, centre, cămine de bătrâni, instituții de asistență educativă a minorilor¹⁴, instituții de îngrijire a persoanelor handicapate¹⁵).

Opinia noastră în privința atragerii răspunderii acestor categorii de persoane în temeiul art. 1372 din noul Cod civil

Din analiza efectuată anterior rezultă că artizanii sunt niște profesioniști remunerați pentru îndeplinirea sarcinii de a organiza și controla modul de viață al altei persoane, care îndeplinesc toate condițiile menționate anterior, pentru a răspunde în temeiul art. 1372 din noul Cod civil:

1. *Au acceptat* în cunoștință de cauză să preia în sarcină minori, manifestându-și voința în sensul de a accepta preluarea sarcinii de a organiza modul de viață al persoanelor;

2. Exerită efectiv activități de organizare și control al modului de viață al acestora;

3. Exerită acestor atribuții are caracter permanent, de stabilitate.

Aplicabilitatea art. 1372 al.1 din noul Cod civil în cazul artizanilor trebuie să fie subordonată îndeplinirii de către acestea în mod cumulativ a tuturor condițiilor de mai sus. În ipoteza în care aceștia execută aceste obligații doar temporar, pe parcursul unei părți a zilei, vor răspunde pentru prejudiciile produse de minorii pe care îi au în grijă în perioada în care acestea au fost în grija lor.

Aceștia exerită o activitate profesionistă, remunerată, astfel încât răspunderea lor se va aprecia după tipul abstract (*culpa levis in abstracto*), al omului prudent și diligent (*bonus pater familias*), singura cauză de exonerare fiind „cauza străină”, prezentând caracterele forței majore.

2. Alte ipoteze

Dacă ipotezele în care obligația de supraveghere rezultă dintr-o hotărâre judecătorească sunt numeroase, categoria cea mai vastă, diversă și cu cel mai mult potențial ni se pare a fi cea

¹² Curtea de Casație a afirmat următoarele: „având în vedere că centrul [...] era destinat să primească persoane afectate de un handicap mintal, încadrate într-un mediu protejat și că” autorul incendiului „era supus unui regim ce comporta o libertate totală de circulație în timpul zilei”, având în vedere că „asociația acceptase sarcina de a organiza și de a controla, cu titlu permanent, modul de viață a persoanei atinse de handicap, Curtea de apel a decis, pe bună dreptate, că aceasta (asociația, n.n.) trebuie să răspundă de acesta (de persoana afectată de handicap, n.n.) în temeiul art. 1384, al. 1 din Codul civil și că este ținută să repare prejudiciile pe care el le-a cauzat”.

¹³ J.-P. Gridel, „Glose d’un article imaginaire inséré dans le Code civil en suite de l’arrêt Blicck” în *Mélanges P. Drai*, Dalloz, Paris, 2000, pp. 609-613; Ph. Le Tourneau, *Droit de la responsabilité...*, nr. 7356 și urm, pp. 1324 și urm.

¹⁴ CA Rouen, 25 sept. 1991, *D.* 1993, 5, note Pigache. – Cass. crim., 10 oct. 1996, *D.* 1997, 309, note Huyette; JCP 1997, II, 22868, rapp. Desportes, *apud* Ph. le Tourneau, *Droit de la responsabilité et des contrats*, 6e édition, Dalloz, Paris, 2006, nr. 7360, p. 1325.

¹⁵ Cass 2e civ, 24 ian. 1996, *Bull. civ. II*, no. 16; *D.* 1996, IR 63, *apud* Ph. le Tourneau, *Droit de la responsabilité...*, nr. 7360, p. 1326.

care cuprinde persoanele fizice sau juridice cărora le sunt încredințați minorii sau interzișii de către părinți sau tutori, pe baza unui acord contractual, în scopul acordării unei educații sau a unor îngrijiri, ori pur și simplu pentru a efectua diverse activități în timpul liber.

Între acestea, spitalele și clinicile, în special cele psihiatrice cărora părinții minorului cu tulburări psihice, respectiv tutorele persoanei puse sub interdicție judecătorească le pot încredința aceste persoane pentru ca respectivele instituții să le organizeze și controleze activitățile, respectiv să îi supravegheze.

De asemenea, vor răspunde în același temei taberele pentru minori organizate de instituții neșcolare (școlile fiind supuse Legii educației, obligația lor de supraveghere este întemeiată pe aceasta), mediatorii (cadrele didactice care îi pregătesc pe minori în particular, deci în baza unui contract, fie el și verbal, încheiat cu părinții), centrele de zi și căminele de persoane vârstnice care adăpostesc persoane puse sub interdicție judecătorească, având în vedere că din contractele încheiate cu aceste instituții va rezulta în mod necesar obligația acestora de a supraveghea persoanele cărora le sunt încredințate.

Cazul cluburilor sportive este unul extrem de dezbătut de literatura de specialitate franceză, asupra căruia instanțele nu au ajuns încă la o practică unitară. Astfel, nu mult după Decizia Blicck, despre care am vorbit mai sus, cea de-a doua Cameră civilă a Curții de casație franceze a emis decizia următoare:

Întemeindu-și decizia pe art. 1384, al. 1 (corespondentul art. 1000 al. 1 din vechiul Cod civil), aceasta a atras răspunderea unui club de rugby pentru fapta jucătorilor clubului comisă împotriva unui membru al echipei adverse care, într-una din spețe, decedase în cursul unei încăierări care le opusese pe cele două echipe în timpul unui meci¹⁶.

În cel de-al doilea caz, aceeași a doua Cameră civilă a Curții de casație franceze a decis tot în sensul atragerii răspunderii clubului sportiv atunci când un jucător minor fusese rănit în timpul unei competiții.

Aceste două decizii au deschis calea către diferite interpretări ale nou-descoperitului principiu de răspundere delictuală pentru fapta altuia întemeiat pe prevederile art. 1384, al. 1 (corespondentul art. 1000 al. 1 din vechiul Cod civil), în sensul că până în acel moment atât doctrina, cât și practica erau de acord cu faptul în a recunoaște un principiu de răspundere întemeiat pe „paza” altuia, adică pe o obligație de control datorat stării psihice sau mentale a persoanei supravegheate și pe riscul¹⁷ pe care această stare îl creează față de terți, cât și pe autoritatea de drept sau de fapt aparținând persoanei responsabile, asupra celui supus supravegheerii.

¹⁶ *Bull. civ.*, II, nr. 155, *Resp. civ. et assur.*, 1995, Comm. nr. 289, H. Groutel, ch. No. 36, *JCP* 1995.II.22550, notă C. Mouly, obs. P. Jourdain, *RTD civ.*, 1995, 899: obs. G. Viney, *JCP*, 1995.I.3893, nr. 5-10, *Les petites Affiches*, 2 feb. 1996, p. 16, notă S. Hocquet-Berg, *apud* G. Viney, P. Jourdain, *Traité de droit civil*, sous la direction de Jacques Ghestin, *Les conditions de la responsabilité*, 3e édition, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 2006, p. 855, nota 106.

¹⁷ Pentru o analiză a noțiunii de risc, a se vedea C. Mangu, «Accepțiunile termenului „risc”», publicat în volumul Conferinței internaționale bienale, Timișoara, 23-25 octombrie 2008, susținută în cadrul UVT, FDSA, Ed. Wolters Kluwer, pp. 174-180 și C. Mangu, "Riscul sub forma eventualității intervenirii unei sancțiuni – mijloc de descurajare sau de încurajare în adoptarea unei conduite pe planul juridic civil", publicat în volumul Conferinței internaționale a doctoranzilor, 2009, susținută în cadrul Universității de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Ed. Wolters Kluwer, pp. 381-394.

Or, în acest caz, sportivii sunt în deplinătatea facultăților fizice și mentale, nu sunt supuși vreunei incapacități fizice sau juridice, iar în ceea ce privește rolul clubului în ceea ce îi privește, acesta constă în a gestiona componenta materială a echipei, în a organiza antrenamentele și competițiile – un rol de manager, nu de tutore.

Opinia noastră în privința atragerii răspunderii acestor categorii de persoane în temeiul art. 1372 din noul Cod civil

Persoanele susmenționate au calitatea de profesioniști remunerați pentru îndeplinirea sarcinii de a organiza și controla modul de viață al altei persoane, astfel încât, cu excepția clubului sportiv, îndeplinesc toate condițiile menționate anterior, pentru a răspunde în temeiul art. 1372 din noul Cod civil:

1. *Au acceptat* în cunoștință de cauză să preia în sarcină manifestându-și voința în sensul de a accepta preluarea sarcinii de a organiza modul de viață al persoanelor;
2. Exerciță efectiv activități de organizare și control al modului de viață al acestora;
3. Exerciță acestor atribuții are caracter permanent, de stabilitate.

Dimpotrivă, cazul sus-prezentat, al clubului sportiv care, conform practicii judiciare franceze, este obligat a răspunde de prejudiciul cauzat de sportivii săi, persoane majore și nesupuse vreunei incapacități, unui alt sportiv, suntem de părere că ar fi nu doar exagerat a încerca aplicarea acestei jurisprudențe în țara noastră, ci ar contraveni și condițiilor cerute de art. 1372, având în vedere faptul că autorii prejudiciului nu sunt minori, nici persoane puse sub interdicție judecătorească, pe de o parte, iar clubul sportiv nu și-a asumat nicio obligație de a-i supraveghea, ori a le coordona și controla modul de viață, acesta efectuează doar activități manageriale, organizând antrenamente și competiții.